

UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY OF ARTS

Posudek oponenta doktorské disertační práce Mgr. Petry Peldové

**Evaluation in English News Discourse/
Vyjadřování hodnotících postojů v anglickém novinovém diskurzu**

předkládané v roce 2017 na Ústavu anglického jazyka a didaktiky FF UK

Disertační práce Petry Peldové sleduje způsoby vyjadřování emocí a názoru ve vybraných titulech britského denního tisku. Korpus je přitom sestaven tak, aby umožňoval rovněž kontrastivní analýzu tiskovin bulvárních a seriózních. Analýza se opírá o prověřené metodologie analýzy interpersonálních významů, především o „teorii hodnocení“ Martina a Whitea a její modifikace v pracích Bednarekové a je zčásti ověřením jejích výzkumných výsledků. Od zkoumání výskytu a sémantiky klíčových slov autorka přechází k systematické analýze lexikálně-gramatických vzorců, které byly v předchozích studiích Bednarekové a dalších identifikovány a popsány jako struktury spjaté s vyjadřováním hodnotících postojů. Srovnáním obou analytických metod autorka ukazuje nedostatečnost korpusové analýzy klíčových slov a nezbytnost sledování bezprostředního i širšího kontextu a souhry lexikálních prvků s gramatickými vzorci. Podobně i srovnání bulvárních a seriózních novin nevykazuje zásadní kvantitativní rozdíly, ale důsledná analýza kvalitativní některé signifikantní odlišnosti odhaluje.

Práce se věnuje aktuálnímu a nosnému tématu, které nelze přes výzkumné výsledky dosažené již dříve považovat za prozkoumané, naopak nabízí nové otázky k návaznému výzkumu. Přestože by v daném výzkumném kontextu bylo možné očekávat ambicióznější výzkumné cíle a otázky a přestože je autorka zvoleným postupem analýzy a při popisu jejích výsledků relativně striktně závislá na zvolených zdrojích, studie jako celek je solidním příspěvkem k analýze masmediálního, resp. novinového diskursu, svědčí o odborné kompetenci doktorandky a přináší nová zjištění jak v oblasti různých způsobů vyjádření interpersonálních významů, tak v oblasti vývoje stylu seriózního a bulvárního tisku.

Úvodní kapitola práce představuje pole bádání, poskytuje základní orientaci o stavu jeho výzkumu a formuluje cíle práce, resp. nabízí sérii výzkumných otázek. Relativně dlouhá řada otázek různého zaměření a záběru hlavní výzkumné cíle práce poněkud znejasňuje, není zřejmé, zda mají všechny stejnou váhu (při analýze není všem věnována stejná pozornost), u některých chybí zdůvodnění jejich smyslu (proč je třeba zkoumat uplatnění různých slovních druhů při vyjádření emocí a názoru, jaká kritéria budou při identifikaci slovních druhů v anglickém textu uplatňována a jaký vliv může využití různých slovních druhů na vyjádření

interpersonálních prvků v novinovém diskursu mít), některé jsou formulovány spíše jako rétorické otázky než otázky výzkumné (Will the results of this thesis support Bednarek's findings?).

Teoretické a metodologické kapitoly práce vycházejí z dostatečného výběru zdrojů, podávají relevantní obraz výzkumu dané problematiky a budují odpovídající základ následné vlastní analýzy. Některé kapitoly se ovšem příliš soustředí na věcné výpisky a souhrny z jednotlivých publikací a minimalizují při tom jejich zapojení do kontextu práce i bádání a interpretaci jejich významu a přínosu. Kapitulu 2.2.2. otevírá tvrzení, že vedle lexika jsou nositeli evaluativních významů také gramatické konstrukce, další text však nic takového nedokládá – naopak ukazuje opět evaluativní významy nesené lexikem, které je jen klasifikováno podle morfologické charakteristiky. Citát v závěru upozorňuje, že některé gramatické vzorce „si volí“ evaluativní lexikální prostředky, vysvětlení a exemplifikace však chybí – role gramatických vzorců jako nositelů evaluativních významů proto působí nepřesvědčivě. Název velmi stručné kapitoly 2.2.3. (Text) není dostatečně informativní a její cíl a smysl v rámci práce je nejasný.

Komentář k Hallidayovým metafunkcím v kapitole 3.1. lze chápat buď jako nešťastně formulovaný, nebo může svědčit o nepochopení principu metafunkcí a jejich vztahu k teorii Martina a Whitea, z níž je v kapitole na s. 10 citováno a citát má být dokladem zde uvedené věty předcházející „they [metafunctions] are interlinked in other aspects“ – citát, který v práci následuje, přitom nedokládá interakci metafunkcí, ale paletu systémů, které společně realizují jednu z nich, funkci interpersonální.

Jak je uvedeno výše, teoretické kapitoly jsou místy spíše výčtem spíše než výkladem dosavadního zkoumání, místy však autorka uvádí i vlastní komentáře, i když v některých případech kontroverzní: na s. 30 je souborný parametr HUMOROUSNESS/SERIOUSNESS zjevně chápán jako dvojice protikladů (podobně jako POSSIBILITY/NECESSITY na s. 29), proto by převod prvku „seriousness“ k parametru IMPORTANCE, který autorka navrhuje, nedával smysl: „serious“ zde reprezentuje význam „vážně míněný“, tedy jako opozitum k „humorous“, s pojmem „importance“ se významově rozchází.

Kapitoly věnované výsledkům vlastní autorčiny analýzy, včetně závěrů, jsou zpracovány velmi pečlivě; poskytují čtenáři kompletní popis všech zjištění, prezentovaných jak přehledně v tabulkách, tak slovním popisem v textu; svědčí o značném objemu práce i úsilí při třídění výsledků. Prezentace výsledků výzkumu je užitečná a inspirativní všude tam, kde je popis spojen také s interpretací (např. na stranách 72, 88, 91, 116), méně tam, kde slovní popis nepřekročí rozsah informací uvedených v tabulkách (např. na straně 111 a jinde ve výzkumných kapitolách). I v analytických kapitolách je předmět výzkumu funkčně uveden do

kontextu jiných studií, je však škoda, že jejich výsledky jsou pouze zmíněny a nejsou vždy konfrontovány s výskytem prvků ve sledovaném korpusu (např. u odkazu k Hunstonové na s. 113, nebo ke Smolkovi na s. 123).

Důležitým závěrem práce je potvrzení zásadní role kontextu pro hodnocení dílčích prvků a souhry mnohdy různorodých elementů (např. antonym), které spoluvytvářejí novou kvalitu významu v textu. Studie tak potvrzuje závěry Moniky Bednarek, že evaluativní a emocionální významy je nutné zkoumat nejen z hlediska typologie jejich vyjádření, ale také z úhlu topologického, jako výsledek polyfonie významů jednotlivých prvků v textu.

Po stránce jazykové a formální je práce na dobré úrovni, občasné odchylky od rysů akademického stylu a překlepy jsou okrajovým nedostatkem a nemění nic na celkovém hodnocení práce.

Návrh doplňujících otázek k obhajobě:

- Co je konkrétně myšleno pojmem „visualness“ (resp. „visuality“) na straně 55?
- Je formální členění vyjádření emocí a názoru dle slovních druhů funkční, jsou-li emocionální substantiva v textu převážně funkčními adjektivy a prezentovaná adjektiva primárně slovesnými přičestími?
- Čím lze doložit, že „The adjective *grey-bearded* ... in this context conveys negative judgement“? Spočívá negativita tvrzení v této premodifikaci?
- Je škoda, že práce při sledování výskytu hodnotících výrazů nelišila mezi autorským textem a přímou a nepřímou řečí (s výjimkou struktur typu pseudo-cleft) – lze říci, zda se hodnotící výrazy vyskytovaly plošně, nebo byly soustředěny spíše tam, kde jejich původcem není novinář, ale citovaná osoba?

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako *prospěla*.

V Ostravě 15. srpna 2017

Mgr. Renáta Tomášková, Dr.